

śrīḥ

*śrīmate nigamāntamahādeśikāya namaḥ
śrīmān veṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakesarī |
vedāntācāryavaryo me sannidhattāṃ sadā hr̥di ||*

śrīmadvālmīkīyarāmāyaṇam

|| sundarakāṇḍam ||

dvāviṃśaḥ sargaḥ

This document has been prepared by*

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādeśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam

*This was typeset using L^AT_EX and the **skt** font.

śrīḥ
śrīsītārāmābhyāṃ namaḥ
śrīmate rāmānujāya namaḥ

॥ *sundarakāṇḍam* ॥

dvāviṃśaḥ sargaḥ

*rāvaṇena tasyāḥ kṛte māsadvayāvadheḥ pradānaṃ sītākarṭṛkaṃ
tasya bhartsanaṃ rāvaṇasya tāṃ nirbhartsya rākṣasīnāṃ
niyantraṇe saṃsthāpya strībhiḥ saha svabhavane gamanam*

*sītāyā vacanaṃ śrutvā paruṣaṃ rākṣaseśvaraḥ |
pratyuvāca tataḥ sītāṃ vipriyaṃ priyadarśanām || 5.22.1 ||*

*yathā yathā sāntvayitā vaśyaḥ strīṇāṃ tathā tathā |
yathā yathā priyaṃ vaktā paribhūtaḥ tathā tathā || 5.22.2 ||*

*sanniyacchati me krodhaṃ tvayi kāmāḥ samutthitaḥ |
dravato mārgamāsādyā hayāniva susārathiḥ || 5.22.3 ||*

*vāmaḥ kāmo manuṣyāṇāṃ yasmin kila nibadhyate |
jane tasmīṃstvanukrośaḥ snehaśca kila jāyate || 5.22.4 ||*

*etasmāt kāraṇānna tvāṃ ghātayāmi varānane |
vadhārḥāmavamānārḥāṃ mithyā pravrajane ratām || 5.22.5 ||*

*paruṣāṇi hi vākyāni yāni yāni bravīṣi mām |
teṣu teṣu vadho yuktastava maithili dāruṇaḥ || 5.22.6 ||*

*evamuktvā tu vaidehīṃ rāvaṇo rākṣasādhipaḥ |
krodhasaṃrambhasaṃyuktaḥ sītāmuttaramabravit || 5.22.7 ||*

*dvau māsau rakṣitavyau me yo'vadhiste mayā kṛtaḥ |
tataḥ śayanamāroha mama tvāṃ varavarṇini || 5.22.8 ||*

dvābhyāmūrdhvaṃ tu māsābhyāṃ bhartāraṃ māmanicchatīm |
mama tvāṃ prātarāsārthe sūdāśchetsyanti khaṇḍaśaḥ || 5.22.9 ||

tāṃ bhartsyamānāṃ samprekṣya rākṣasendreṇa jānakīm |
devagandharvakanyāstā viṣedurvikṛtekṣaṇāḥ || 5.22.10 ||

oṣṭhaprakārairaparā netrairvaktraistathāparāḥ |
sītāmāśvāsayāmāsustarjitāṃ tena rakṣasā || 5.22.11 ||

tābhirāśvāsītā sītā rāvaṇaṃ rākṣasādhipam |
uvācātmahitaṃ vākyaṃ vṛttaśautṛyagarvitam || 5.22.12 ||

nūnaṃ na te janaḥ kaścidasminniḥśreyasi sthita: |
nivārayati yo na tvāṃ karmaṇo'smād vigarhitāt || 5.22.13 ||

māṃ hi dharmātmanaḥ patnīm śacīmiva śacīpateḥ |
tvadanyastriṣu lokeṣu prārthayenmanasāpi kaḥ || 5.22.14 ||

rākṣasādharma rāmasya bhāryāmamitatejasā |
uktavānasi yat pāpaṃ kva gatastasya mokṣyase || 5.22.15 ||

yathā drptaśca mātāṅgaḥ śaśaśca sahitaḥ vane |
tathā dviradavad rāmastvaṃ nīca: śaśavat smṛtaḥ || 5.22.16 ||

sa tvamikṣvākunāthaṃ vai kṣipanniha na lajjase |
cakṣuṣo viṣaye tasya na yāvadupagacchasi || 5.22.17 ||

ime te nayane krūre vikṛte kṛṣṇapiṅgale |
kṣitau na patite kasmānmāmanārya nirīkṣataḥ || 5.22.18 ||

tasya dharmātmanaḥ patnī snuṣā daśarathasya ca |
kathaṃ vyāharato māṃ te na jihvā pāpa śīryati || 5.22.19 ||

asandeśāttu rāmasya tapasaścānupālanāt |
na tvāṃ kurmi daśagrīva bhasma bhasmārhatejasā || 5.22.20 ||

nāpahartumahaṃ śakyā tasya rāmasya dhīmataḥ |
vidhistava vadhārthāya vihito nātra saṃśayaḥ || 5.22.21 ||

śūreṇa dhanadabhrātrā balaiḥ samuditena ca |
apohya rāmaṃ kasmāccid dāracauryaṃ tvayā kṛtam || 5.22.22 ||

sītāyā vacanaṃ śrutvā rāvaṇo rākṣasādhipaḥ |
vivṛtya nayane krūre jānakīmanvavaikṣata || 5.22.23 ||

nīlajīmūtasāṅkāśo mahābhujasīrodharaḥ |
siṃhasattvagatiḥ śrīmān dīptajihvogralocanaḥ || 5.22.24 ||

calāgramukuṭapṛāṃśuścitramālyānulepanaḥ |
raktamālyāambaradharastaptāṅgadavibhūṣaṇaḥ || 5.22.25 ||

śroṇīsūtreṇa mahatā mecakena susaṃvṛtaḥ |
amṛtotpādane naddho bhujāṅgeneva mandaraḥ || 5.22.26 ||

tābhyāṃ sa paripūrṇābhyāṃ bhujābhyāṃ rākṣaseśvaraḥ |
śuśubhe'calasaṅkāśaḥ śṛṅgābhyāmiva mandaraḥ || 5.22.27 ||

taruṇādityavarṇābhyāṃ kuṇḍalābhyāṃ vibhūṣitaḥ |
raktapallavapuṣpābhyāmasōkābhyāmivācalaḥ || 5.22.28 ||

sa kalpavṛkṣapratimo vasanta iva mūrtimān |
śmaśānacaityapratimo bhūṣito'pi bhayaṅkaraḥ || 5.22.29 ||

avekṣamāṇo vaidehīṃ kopasaṃraktalocanaḥ |
uvāca rāvaṇaḥ sītāṃ bhujāṅga iva niḥśvasan || 5.22.30 ||

anayenābhisampannamarthahīnamanuvrate |
nāśayāmyahamadya tvāṃ sūrya: sandhyāmivaujasā || 5.22.31 ||

ityuktvā maithilīṃ rājā rāvaṇaḥ śatrurāvaṇaḥ |
saṃdadarśa tataḥ sarvā rākṣasīrghoradarśanāḥ || 5.22.32 ||

ekākṣīmekakarṇāṃ ca karṇaprāvaraṇāṃ tathā |
gokarṇīṃ hastikarṇīṃ ca lambakarṇīmakarṇīkām || 5.22.33 ||

hastipadyaśvapadyau ca gopadīṃ pādacūlikām |
ekākṣīmekapādīṃ ca pṛthupādīmapādīkām || 5.22.34 ||

atimātraśirogrīvāmatimātrakucodarīm |
atimātrāsyanetrām ca dīrghajihvānakhāmapi || 5.22.35 ||

anāsīkām siṃhamukhīm gomukhīm sūkarīmukhīm |
yathā madvaśagā sītā kṣīpraṃ bhavati jānakī || 5.22.36 ||

tathā kuruta rākṣasyaḥ sarvāḥ kṣīpraṃ sametya vā |
pratilomānulomaiśca sāmādānādibhedanaiḥ || 5.22.37 ||

āvarjayata vaidehīm daṇḍasyodyamanena ca |
iti pratisamādiśya rākṣasendraḥ punaḥ punaḥ || 5.22.38 ||

kāmamanyuparītātmā jānakīm prati garjata |
upagamya tataḥ kṣīpraṃ rākṣasī dhānyamālinī || 5.22.39 ||

pariṣvajya daśagrīvamidam vacanamabravīt |
mayā krīḍa mahārāja sītayā kiṃ tavānaya || 5.22.40 ||

vivarṇayā kṛpaṇayā mānuṣyā rākṣaseśvara |
nūnamasyāṃ mahārāja na devā bhogasattamān || 5.22.41 ||

vidadhatyamaraśreṣṭhāstava bāhubalārjitān |
akāmām kāmayānasya śarīramupatapyate || 5.22.42 ||

icchatīm kāmayānasya prītirbhavati śobhanā |
evamuktastu rākṣasyā samutkṣiptastato balī |
prahasan meghasaṅkāśo rākṣasaḥ sa nyavartata || 5.22.43 ||

prasthitaḥ sa daśagrīvaḥ kampayanniva medinīm |
jvaladbhāskarasaṅkāśaṃ praviveśa niveśanam || 5.22.44 ||

devagandharvakanyāśca nāgakanyāśca tāstataḥ |
parivārya daśagrīvaṃ praviśustā gṛhottamam || 5.22.45 ||

sa maithilīm dharmaparāmavasthitām
pravepamānām paribhartsya rāvaṇaḥ |
vihāya sītām madanena mohitaḥ
svameva veśma praviveśa rāvaṇaḥ || 5.22.46 ||

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmīkīye ādikāvye
sundarakāṇḍe dvāviṃśaḥ sargaḥ ||